

Boekbesprekingen

Conny Steenman-Marcusse en Aritha van Herk (eds.), *Building Liberty. Canada and World Peace, 1945-2005*, Barkhuis Publishing, Groningen 2005, ISBN 90-77922-059 (paperback), 339 pag., ca. €35.

De bundel *Building Liberty* is het tastbare resultaat van een driedaagse conferentie die in juni 2005 in het zonder meer oogstrelende stadhuis van Middelburg gehouden werd. De organisatoren van de conferentie, afkomstig uit de kring van *The Association for Canadian Studies in the Netherlands* (ACSN), kozen waarschijnlijk niet alleen om optische redenen voor het Middelburgse stadhuis, maar ongetwijfeld ook vanwege de symbolische boodschap die deze locatie uitdraagt. Op 17 mei 1940 verwoestten Duitse bommen een aanzienlijk deel van het centrum van Middelburg en ook het idyllische stadhuis moest eraan geloven. Na de bevrijding van Duitse tirannie werden deze locaties echter weer in oude stijl herbouwd.

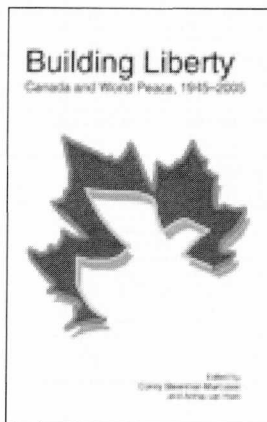
De Canadezen speelden een vooraanstaande rol bij de bevrijding van het Walcherse schiereiland in het najaar van 1944, maar als de historicus Tobias van Gent enkele decennia eerder was geboren en de militair-strategische touwtjes indertijd in handen had gehad, was deze aanval anders verlopen. In het openingsartikel van de bundel plaatst hij kritische kanttekeningen bij de militaire tactiek van de Canadezen tijdens 'Operatie Walcheren'. De geallieerde planners overschatten de Duitse militaire kracht, maakten de belangen van de bevolking ondergeschikt

aan de militaire operatie (hetgeen bleek uit ineffektieve dijkbombardementen en onnodige evacuatie) en ten slotte zette de militaire leiding teveel in op de luchtmacht en te weinig op de artillerie. Ondanks deze missers werd 'Operatie Walcheren' een succes: op 8 november 1944 was het schiereiland geheel bevrijd en enkele weken later viel de belangrijke haven van Antwerpen in geallieerde handen.

De historicus Doeko Bosscher vraagt in een interessante bijdrage aandacht voor enkele minder florissante aspecten van de Canadese aanwezigheid in Nederland tijdens en na de bevrijding, met bijzondere aandacht voor de stad en de provincie Groningen. De omgang van de Treesjes met de Canadese 'bevrijders' leidde tot een wijdverbreide morele paniek en tot spanningen tussen de lokale bevolking en geallieerde soldaten. Sommige Canadese militairen plunderden Nederlandse huizen en sporadisch vonden aanrandingen en zelfs verkrachtingen plaats.

Toen de Canadezen in het voorjaar van 1946 definitief vertrokken, verdwenen de ergernissen al gauw en leek iedereen weer vol lof over de daden van de Noord-Amerikaanse bevrijders.

De bundel *Building Liberty* blijft, de titel verraadt het al, niet steken bij de periode van de Tweede Wereldoorlog, maar bevat een gevarieerde collectie artikelen over onderwerpen als de naoorlogse Nederlandse emigratie naar Canada, Canada's rol bij de handhaving van de internationale vrede en

het Canadese multiculturalisme. Ko Colijn, verbonden aan de Radboud Universiteit in Nijmegen, analyseert de Nederlandse en Canadese politiek ten aanzien van massavernietingswapens en Christl Verduyn portretteert de Dutch-Canadian fotjournalist Kryn Taconis, die tijdens de hongerwinter vanuit een afgedekte koffer foto's maakte van de sociale misstanden in Amsterdam. Verduyn concludeert dat Taconis zeker geen sensatiebeluste fotograaf was, maar altijd oog bleef houden voor de waardigheid van het menselijke leven. Het laatste deel van de bundel biedt de lezer nog een uitgebreide verzameling gedichten, die handelen over de thema's oorlog en vrede.

Vermeldenswaardig is het artikel van de Overijsselse emigrante Aritha van Herk, die in haar bijdrage de vraag beantwoordt of het mogelijk is om een 'Dutch-Canadian' te zijn. Gepassioneerd en leesbaar geëmotioneerd beschrijft ze aan de hand van de metafoor 'crate' (kist) haar familiegeschiedenis en haar emigratie naar Canada. De emigrantenkist, waar de zorgvuldig gekozen goederen uit Nederland voorafgaand aan de transatlantische oversteek ingestopt werden, belichaamt als het ware de verbinding tussen de oude en nieuwe identiteit van de landverhuizers. Van Herk concludeert dat ze zich door haar eigen verbeelding en verleden nog steeds met Nederland verbonden voelt. Emigratie betekende voor haar dus geen definitieve breuk met het moederland. Er was veeleer sprake een geleidelijk transformatieproces.

Tot de meest overtuigende artikelen behoort, zonder de overige auteurs tekort

te willen doen, eveneens de bijdrage van de Italiaanse professor Massimo Rubboli, die betoogt dat de perceptie die de meerderheid van de Canadese bevolking, politici en media nog steeds van het eigen land heeft als *peacekeeper of the world*, gebakken lucht is. Sinds het einde van de Koude Oorlog speelt Canada slechts een marginale rol in internationale vredesoperaties en daarnaast is het land één van de grootste wapenleveranciers ter wereld. Ook malafide landen, die volgens de criteria van Amnesty International fundamentele mensenrechten schenden, behoren tot Canada's klantenkring. Deze en meer feiten vaporiseren de mythe van Canada als internationale vredesduif.

De zestig jaren die sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog verstreken zijn, getuigen van een bloeiende vriendschap en een boeiende interactie tussen Canada en Nederland. De bundel *Building Liberty* biedt door haar thematische variatie een evenwichtige reflectie van de goede verstandhoudingen tussen beide naties. Wel zou een kritische lezer vraagtekens kunnen zetten bij het innoverende karakter van de bundel. Doordat het een herdenkingsbundel betreft, ligt het zwaartepunt eerder op de narratio dan op de formulering van baanbrekende conclusies of het totstandkomen van nieuwe historische inzichten. Laat u echter niet al te zeer afschrikken door deze kritische voetnoot, want *Building Liberty* is een uitstekende bundel en bezorgt de lezer zonder twijfel enkele uren leesplezier.

Enne Koops